

Skalnatý výchoz u bývalé těžebny cihlářských hlín v Praze 5 – Stodůlkách: významná lokalita xerothermní vegetace

Rocky outcrop near the former brick-clay pit in Prague 5 – Stodůlky: a significant locality of a xerotherm vegetation

Daniel H r č k a

Úvod

Lokalita bývalé těžebny cihlářských hlín a jejích okrajů ve Stodůlkách v Praze 5 patří k méně známým botanickým lokalitám. Většina průzkumů se zaměřovala především na vlastní bývalou těžebnu a okolí výstavby „středověké osady“ Tuležim, později Řepora (Vávra et al. 2005). Na zajímavé výchozy skalek při jejím východním okraji jsem byl upozorněn v létě roku 2007. Vzhledem k významu lokality (i s ohledem na její malou rozlohu) jsem provedl první soupis druhů (Hrčka et Hrčková 2007), doplněný na jaře roku 2008 o jarní aspekt. Zřejmě nejzajímavějším nálezem v území je výskyt křivatce českého (*Gagea bohemica* subsp. *bohemica*) - jeho nejbližší výskyt se nachází v sotva 1 km vzdáleném Dalejském údolí. Zajímavý je výskyt dalších vzácných druhů, jako *Pulsatilla pratensis* subsp. *bohemica*, *Orobancha alba*, *Biscutella laevigata* subsp. *varia*, *Scabiosa canescens*, *Thesium linophyllum*, *Seseli hippomarathrum*, *Silene otites* a dalších. O botanickém významu diabasového výchozu severně od městské části Praha-Řeporyje se zmiňuje ve své práci také J. Hradečná (2007), jejíž výsledky byly v tomto příspěvku zaznamenány. Oproti uvedenému průzkumu byly doplněny nově zaznamenané fytoecologické snímky a podrobněji popsán výskyt některých druhů. Zajímavé je také srovnání velikostí populací vzácnějších druhů v rozpětí 1–2 let.

Nomenklatura byla sjednocena podle Klíče ke květeně České republiky (Kubát et al. 2002). Přehled ohrožených druhů vychází z Černého a červeného seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000; Procházka 2001). Lokality výskytů druhů a střed fytoecologických snímků byly zaměřovány ručním navigačním přístrojem GPS Garmin 60 CSx v souřadnicovém systému WGS-84, obvykle s (předpokládanou) přesností kolem 5 m. Vegetační jednotky jsou uváděny podle Vegetace České republiky (Chytrý 2007), pokud není uvedeno jinak. Význačná společenstva jsou dokumentována fytoecologickými snímky. Ve snímcích je použita sedmičlenná stupnice pokryvnosti podle Braun-Blanqueta, s rozdělením stupně 2 na 2m (cca 5 %), 2a (5–15 %) a 2b (15–25 %).

Stručný popis přírodních poměrů

Sledovaná lokalita se nachází severozápadně od zastavěného území městské části Praha-Řeporyje, severně od ulice Ve Výrech (cca 650 m severozápadně od Řeporyjského náměstí), na skalnatých výchozech při jihovýchodním okraji bývalé těžebny cihlářských hlín, v nadmořské výšce cca 330–340 m n. m., na ploše 2830 m².

Geologickým podkladem (podle mapového serveru České geologické služby www.cgu.cz) jsou z větší části bazalty (resp. diabasy), které jako skalní výchozy vystupují na povrch, v jižní části na ně navazují zelenavé jílovce a jílovité břidlice, v severní části mimo zkoumané území na bazalty navazují tmavošedé jílovce a prachovce. Ve všech případech se jedná o horniny prvohor, z období svrchního ordovíku. O této lokalitě se nepochybně zmiňuje také Kříž (in Kubíková et al. 2005). Podle něj byla na dně prvohorního moře intenzivní vulkanická činnost; v území mezi Řeporyjemi a Jinonicemi existovala malá podmořská sopka, která v siluru (před 422 milióny lety), chrlila žhavé lávy a sopečné vyvrženiny; ve stejné době také pronikaly do starších ordovických a silurských usazenin žhavé lávy, které v nich vytvořily bazaltové žíly, viditelné dnes na řadě míst u Malé Chuchle, v Braníku a Řeporyj. Jednou z těchto lokalit bude s největší pravděpodobností také návrší, které je předmětem tohoto příspěvku.

Fytogeograficky (podle Skalického in Hejný et Slavík 1988) území spadá do Českého termofytika, do fytogeografického okresu 7. Středočeská tabule, podokresu 7d. Bělohorská tabule.

Podle rekonstrukční mapy přirozené vegetace území (Moravec et Neuhäusl 1991) by byla sledovaná lokalita součástí černýšové dubohabřiny typické (*Melampyro nemorosi-Carpinetum typicum* Passarge 1957), na kterou by v západní části (lesní část s rybníky, mimo hranice studovaného území) navazovala střemchová jasenina (*Pruno-Fraxinetum* Oberdorfer 1953).

Historie využívání území a vlivy lidské činnosti v minulosti

Podle historické mapy z tzv. 2. vojenského mapování z let 1842 až 1852 se dotčená plocha nacházela na výrazném svahu a zřejmě mnohem více vyčnívala nad zarovnaný povrch polí než je tomu dnes. Od roku 1872 až do první světové války se v blízkosti zkoumané plochy těžil materiál na výrobu cihel v kruhové cihelně Hugo Reiser, č.p. 100 (Pacner 2001). V roce 1919 je podle historických materiálů těžba zmiňována již jako bývalá; poslední sporadická těžba byla ukončena v polovině 60. let 20. století (Vávra et al. 2005).

Z leteckého snímku z roku 1953 je zřejmé, že v této době dochází k záboru až ke sledované ploše. Prudký svah pod plochou tedy vznikl v souvislosti s lomovou činností v 50. letech 20. století. Lomová činnost probíhala ještě minimálně v 70. letech 20. století, i když v této době hlavní část prací směřovala do míst dnešního středověkého městečka Řepora. V té době byla již část lomu pod sledovanou plochou rekultivována nebo alespoň zarostlá částečně dřevinami, částečně loukami.

Jak vyplývá z předcházejícího textu, vlivy lidské činnosti na dotčenou plochu v minulosti byly minimální - území se pro intenzivnější hospodaření nehodilo, není ani vyloučeno, že zde mohlo docházet k občasnému přepasení; lomová činnost toto území neohrožila.

Vegetace a květena

Vegetaci studovaného území tvoří pestrá mozaika společenstev, ovlivněná značnou geomorfologickou členitostí, různou mocností půdního horizontu a sklonem a orientací svahu. Pracovně byla lokalita rozdělena na dvě odlišné části označené jako plocha A a plocha B (mezi oběma částmi prochází úzká pěšina). Plocha A tvoří severozápadní polovinu území. Je charakteristická často vystupujícím skalnatým podkladem, nejčastěji jihovýchodní orientací menších svahů nebo rovinatým terénem a větším zastoupením rozvolněných ploch. Plocha B je naproti tomu charakteristická mírným severozápadně orientovaným úklonem, místy téměř úplnou pokryvností. Zejména ve spodní části je mikroklima sledované lokality ovlivněno přiléhajícím lesním porostem nacházejícím se na místě bývalé těžebny cihlářských hlín. Na

obou plochách byly zaznamenány fytoocenologické snímky (snímky č. 1, 2 a 3 na ploše A, snímek č. 4 na ploše B), jejichž střed byl zaměřen přístrojem GPS. Vymezení studovaného území, dílčích ploch a lokalizaci fytoocenologických snímků podává obr. č. 1.

Dílčí plocha A

Plocha A představuje nejcennější část území, kterou tvoří vystupující skalky téměř bez vegetace (zejména na cestách a vystupujících skalkách a suti) a místy značně rozvolněná společenstva suchých trávníků. Půdy nejsou vyvinuty nebo mají charakter úživných rankerů. V největší míře jsou zde zastoupeny zajímavé druhy skalních stepí a teplomilných trávníků, přičemž řada z těchto druhů zde vytrvává v početných populacích.

Fytoocenologicky je možné větší část dílčí plochy zahrnout do společenstev úzkolistých suchých trávníků svazu *Festucion valesiacae*. V rámci tohoto svazu je dobře vyvinuto společenstvo asociace *Festuco valesiacae-Stipetum capillatae* s menším zastoupením kostřavy walliské (*Festuca valesiaca*) a s charakteristickým výskytem dalších, xerofilních druhů (*Stipa capillata*, *Potentilla arenaria*, *Seseli hippomarathrum*, *Asperula cynanchica*).

Snímek č. 1 – Řeporyje, výslunný skalnatý svah cca 650 m SZ od Řeporyjského náměstí, s dominancí *Stipa capillata*, severně od ulice Ve Výrech, Z exp.; 334 m n. m.; plocha snímku 5×3 m², asi 40° svah; WGS-84: 50° 02' 17,7" N, 14° 18' 29,7" E; 14. 8. 2008.

E₁ – pokryvnost 75 %, 28 druhů: *Stipa capillata* 3, *Potentilla arenaria* 2b, *Artemisia campestris* 2a, *Thymus praecox* 2a, *Scabiosa canescens* 2m, *Euphorbia cyparissias* 1, *Alyssum montanum* +, *Asperula cynanchica* +, *Centaurea scabiosa* +, *Centaurea stoebe* +, *Dianthus carthusianorum* +, *Festuca valesiaca* +, *Phleum phleoides* +, *Thymus pannonicus* +, *Trifolium arvense* +, *Sanguisorba minor* +, *Sedum acre* +, *Seseli hippomarathrum* +, *Hieracium pilosella* +, *Achillea millefolium* agg. r, *Anthericum ramosum* r, *Carex humilis* r, *Convolvulus arvensis* r, *Festuca rupicola* r, *Orobanche alba* r, *Scabiosa ochroleuca* r, *Sedum spurium* r, *Silene otites* r.

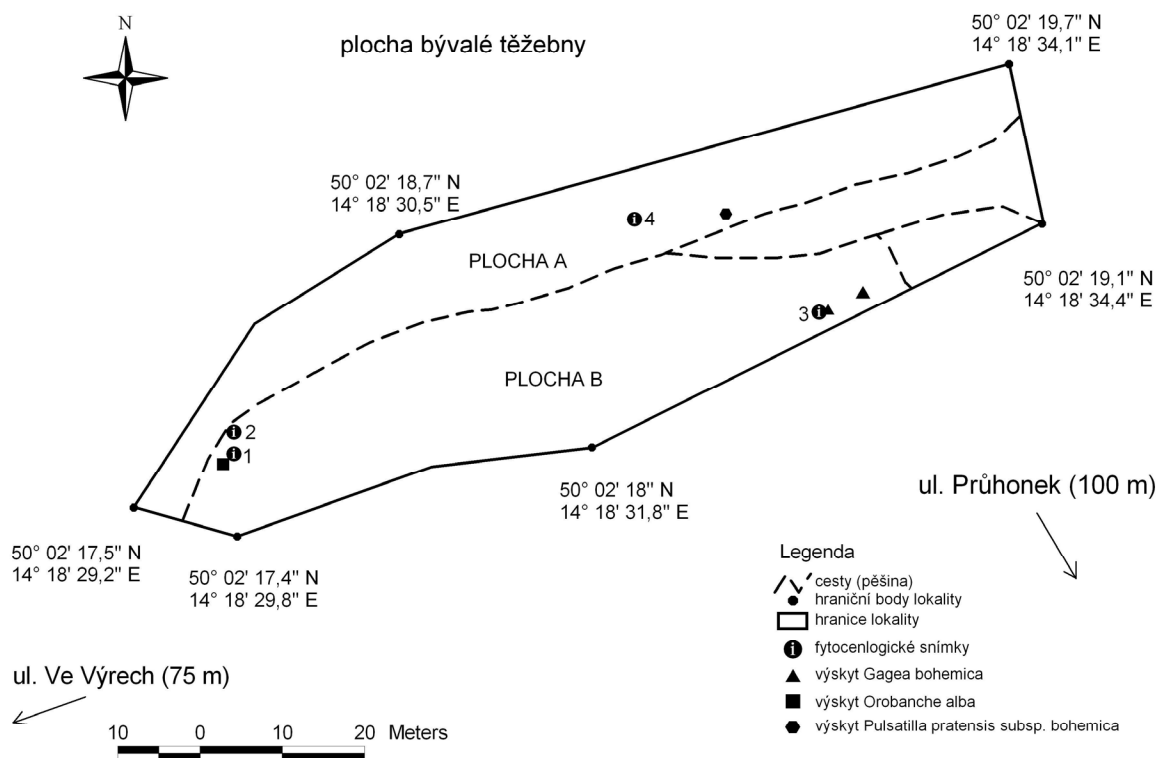
Snímek č. 2 – Řeporyje, výslunný svah cca 650 m SZ od Řeporyjského náměstí, s dominancí *Anthericum ramosum*, severně od ulice Ve Výrech, S exp.; 334 m n. m.; plocha snímku 5×3 m², asi 35° svah; WGS-84: 50° 02' 17,8" N, 14° 18' 29,7" E; 14. 8. 2008.

E₁ – pokryvnost 90 %, 32 druhů: *Anthericum ramosum* 3, *Scabiosa canescens* 2b, *Carex humilis* 2a, *Euphorbia cyparissias* 2m, *Potentilla arenaria* 2m, *Artemisia campestris* 1, *Dianthus carthusianorum* 1, *Hieracium pilosella* 1, *Medicago sativa* 1, *Stipa capillata* 1, *Campanula glomerata* +, *Centaurea scabiosa* +, *Centaurea stoebe* +, *Plantago lanceolata* +, *Plantago media* +, *Salvia pratensis* +, *Scabiosa ochroleuca* +, *Seseli hippomarathrum* +, *Thymus pannonicus* +, *Trifolium arvense* +, *Trifolium hybridum* +, *Alyssum montanum* r, *Anthyllis vulneraria* r, *Arrhenatherum elatius* r, *Asperula cynanchica* r, *Biscutella laevigata* subsp. *varia* r, *Cerastium arvense* r, *Echium vulgare* r, *Festuca rupicola* r, *Pimpinella saxifraga* r, *Securigera varia* r, *Silene otites* r.

Na skalních výchozech je možné ve fragmentech vysledovat společenstvo hercynské skalní vegetace s kostřavou sivou (*Alyso-Festucion pallentis*), avšak bez charakteristického průvodního druhu kostřavy sivé (*Festuca pallens*). Charakterem porostu s několika málo bazifilními a teplomilnými druhy jako *Artemisia campestris*, *Asperula cynanchica*, *Biscutella laevigata* subsp. *varia*, *Centaurea stoebe*, *Potentilla arenaria* nebo *Euphorbia cyparissias*, nejvíce odpovídá asociaci *Seselio ossei-Festucetum pallentis*.

Další jednotkou tvořící samostatné společenstvo je druhově bohatá teplomilná acidofilní vegetace efemérních rozrazilů as. *Festuco-Veronicetum dillenii* svazu *Arabidopsision thalianae*. Vzhledem k převládání vytrvalých druhů by se nemělo jednat jen o synuzii společenstev třídy *Festuco-Brometea* (Chytrý 2007). Mimo jarních efemér (*Erophila verna*, *Arabidopsis thaliana*, *Veronica dillenii*) je významný výskyt křivatce českého (*Gagea bohemica*). Společenstvo doplňují trávy *Festuca valesiaca* a *Stipa capillata* a *Sedum acre*.

Na vystupujícím skalnatém podloží je možná identifikovat bazifilní vegetaci jarních efemér a sukulentů svazu *Alyssso alyssoidis-Sedion albi*.

Obr. 1. Zobrazení hranic lokality v Praze-Stodůlkách prostřednictvím lomových bodů v souřadnicích GPS včetně zákresu výskytu významnějších druhů.

Fig. 1. The border locality in the Prague-Stodůlky through coordinate GPS with the inclusion of occurrence more remarkable species.

Snímek č. 3 – Řeporyje, příkrý výslunný svah cca 650 m SZ od Řeporyjského náměstí, výskyt *Gagea bohemica* subsp. *bohemica*, severně od ulice Ve Výrech, JJV exp.; 338 m n. m.; plocha snímku 5×3,3 m², asi 45° svah; WGS-84: 50° 02' 18,6" N, 14° 18' 33,1" E; 2. 5. 2008.

E₁ – pokryvnost 80 %, 28 druhů: *Festuca valesiaca* 3, *Centaurea stoebe* 2a, *Potentilla arenaria* 2a, *Artemisia campestris* 1, *Asperula cynanchica* 1, *Dianthus carthusianorum* 1, *Holosteum umbellatum* 1, *Stipa capillata* 1, *Camelina microcarpa* subsp. *sylvestris* +, *Carex caryophylla* +, *Gagea bohemica* subsp. *bohemica* +, *Echium vulgare* +, *Erophila verna* +,

Eryngium campestre +, *Euphorbia cyparissias* +, *Festuca rupicola* +, *Hieracium pilosella* +, *Phleum phleoides* +, *Poa bulbosa* +, *Pseudolysimachion spicatum* +, *Sedum acre* +, *Silene otites* +, *Thlaspi perfoliatum* +, *Veronica dillenii* +, *Biscutella laevigata* subsp. *varia* r, *Alyssum montanum* r, *Achillea millefolium* agg. r, *Convolvulus arvensis* r.

Dílčí plocha B

Plocha B se nachází na mírném, severozápadně orientovaném svahu, v místech hlubšího půdního horizontu. Tvoří mozaiku širokolistých suchých trávníků svazu *Cirsio-Brachypodium pinnati* a mezofilních ovsíkových luk svazu *Arrhenatherion elatioris*. Ovsíkové louky charakterizuje řada lučních druhů, mimo *Arrhenatherum elatius* to jsou *Achillea millefolium* agg., *Anthoxanthum odoratum*, *Centaurea jacea*, *Leontodon hispidus*, *Briza media*, *Galium album*, *Galium verum* s. str., *Luzula campestris* agg. nebo *Lotus corniculatus*. Tyto porosty lze nejlépe hodnotit jako suché ovsíkové louky asociace *Ranunculo bulbosi-Arrhenatheretum elatioris*. Porosty širokolistých suchých trávníků svazu *Cirsio-Brachypodium pinnati* nejlépe charakterizují druhy *Festuca rupicola*, *Linum catharticum*, *Ononis spinosa*, *Plantago media*, *Sanguisorba minor*, *Scabiosa ochroleuca* nebo *Carex humilis*. Z toho důvodu nejlépe odpovídají asociaci *Scabioso ochroleucae-Brachypodietum pinnati*.

Snímek č. 4 – Řeporyje, výslunný svah cca 650 m SZ od Řeporyjského náměstí, mezi pěšinou a zalesněným územím bývalé cihelny, severně od ulice Ve Výrech, S exp.; 338 m n. m.; plocha snímku 4×4 m², asi 35° svah; WGS-84: 50° 02' 18,8" N, 14° 18' 31,9" E; 14. 8. 2008.

E₁ – pokryvnost 100%, 33 druhů: *Centaurea jacea* 2b, *Scabiosa canescens* 2b, *Arrhenatherum elatius* 2a, *Leontodon hispidus* 2a, *Achillea millefolium* agg. +, *Anthoxanthum odoratum* +, *Campanula rotundifolia* agg. +, *Campanula glomerata* +, *Echium vulgare* +, *Festuca rupicola* +, *Hieracium pilosella* +, *Linum catharticum* +, *Phleum phleoides* +, *Pimpinella saxifraga* +, *Plantago media* +, *Salvia pratensis* +, *Thesium linophyllum* +, *Trifolium hybridum* +, *Avenula pratensis* 1, *Carex humilis* 1, *Centaurea scabiosa* 1, *Dianthus carthusianorum* 1, *Euphorbia cyparissias* 1, *Fragaria viridis* 1, *Lotus corniculatus* 1, *Seseli hippomarathrum* 1, *Thymus praecox* 1, *Crepis biennis* r, *Fraxinus excelsior* juv. r, *Quercus robur* juv. r, *Alyssum montanum* r, *Sanguisorba minor* r, *Scabiosa ochroleuca* r.

Komentáře k výskytu některých zajímavějších druhů

Gagea bohemica subsp. *bohemica* – křivatec český pravý; C2, §2

Zřejmě nejzajímavější nález ve studovaném území. *Gagea bohemica* subsp. *bohemica* je v Praze a jejím okolí roztroušeně se vyskytujícím druhem (Hrouda in Kubát et al. 2002) vyhledávající výslunné skalnaté a travnaté stráně na místech s rozvolněnou vegetací a mělkou vrstvou půdy. Jeho recentní výskyt je opakovaně potvrzován na více mikrolokalitách v blízkém Dalejském údolí (Hrouda 1989, Špryňar et al. 1998, Kubíková 2004), resp. při jihovýchodním okraji městské části Řeporyje. Údaj o jeho výskytu také severozápadně od Řeporyjí však ve starší literatuře nebyl uváděn (cf. např. Hrouda 1989, Špryňar et al. 1998). Poprvé se o něm zmiňuje teprve J. Hradečná (2007), která zde prováděla floristický průzkum v letech 2004–2007. Bližší početnost neuvádí, nicméně v roce 2007, snad i kvůli teplému jaru, tento druh nenalezla. Vlastním průzkumem bylo na příkrém výslunném svahu s jihojihovýchodní expozicí dne 14. 3. 2008 nalezeno celkem 85 kvetoucích jedinců a menší množství sterilních rostlin. Na lokalitě byl 2. 5. 2008 zapsán fytoocenologický snímek č. 3 (viz

výše) a zjištěny souřadnice výskytu druhu *Gagea bohemica* subsp. *bohemica* zaměřené přístrojem GPS (WGS-84: 50° 02' 18,6" N, 14° 18' 33,1" E; 50° 02' 18,7" N, 14° 18' 33,4" E).

***Pulsatilla pratensis* subsp. *bohemica* – koniklec luční český; C2, §2**

Na skalnatých svazích a stepních stráních sousedních fytochorionů 8. Český kras a 9. Dolní Povltaví hojně se vyskytující druh (Skalický in Hejný et Slavík 1988). Výskyt druhu *Pulsatilla pratensis* subsp. *bohemica* ve fytochorionu 7d. Bělohorská tabule není v Květeně ČR zaznamenán (Skalický in Hejný et Slavík 1988). Na popisované lokalitě byl nalezen pouze 1 méně vitální exemplář v zapojeném porostu sv. *Cirsio-Brachypodium pinnati*, na ploše A (WGS-84: 50° 02' 18,9" N, 14° 18' 32,5" E). O tomto druhu se zmiňuje také J. Hradečná (2007), která uvádí meziroční klesající počty mezi 3–5 trsy.

***Biscutella laevigata* subsp. *varia* – dvojtítek hladkoplodý proměnlivý; C3, §3**

Dvojtítek hladkoplodý je druhem kamenitých strání, skal, sutí, světlých borů a řídkých křovin, zejména na výslunných místech. V posledních desetiletích se výskyt tohoto druhu podstatně zmenšil, jak co do počtu lokalit, tak co do bohatosti populací, a to i na stanovištích, která nejsou přímo ovlivněna civilizačními zásahy; není vyloučeno, že se při tom uplatňuje velkoplošný imisní spád (Tomšovic in Hejný et Slavík 1992). V některých chráněných územích Prahy se doposud vyskytuje v početných populacích, jeho úbytek či absence v jiných částech Prahy může souviset s jeho větší afinitou k bazickým nebo neutrálním podkladům. Ve studovaném území byl nacházen vzácně v jednotlivých exemplářích na ploše A (celkem bylo zjištěno 7 mikrolokalit).

***Orobanche alba* – záraza bílá; C3 (det. J. Zázvorka)**

Druh skalnatých výchozů, výslunných travnatých svahů a prosvětlených křovinatých strání vyhledávající zpravidla nejružnější bazické podklady. V Praze a středních Čechách jsou známy jen jednotlivé lokality (Zázvorka in Slavík 2000). Ve studovaném území bylo pozorováno několik exemplářů ve společenstvu as. *Stipetum capillatae* (viz fytoocenologický snímek č. 2). V bezprostředním okolí výskytu byly zaznamenány tyto taxony: *Thymus pannonicus*, *Festuca valesiaca*, *Convolvulus arvensis*, *Euphorbia cyparissias* a *Stipa capillata*; zjištěné souřadnice výskytu zaměřené přístrojem GPS (WGS-84: 50° 02' 17,7" N, 14° 18' 29,7" E)

***Scabiosa canescens* – hlaváč šedavý; C3**

Vyskytuje se hojně na ploše A a B, zejména v okolí cesty a pod cestou. Tento druh vyhledává obvykle vápnité či bazické podklady, to může být i důvodem jeho nízké četnosti na kyselých podkladech, např. na severu Prahy.

***Seseli hippomarathrum* – sesel fenýklový; C3**

Druh živinami bohatých, převážně karbonátových půd, rostoucí vesměs na bazických podkladech. Byl zaznamenán roztroušeně na ploše A a B.

***Silene otites* – silenka ušnice; C3**

Roztroušeně se vyskytující druh teplejších oblastí České republiky. Ve studovaném území byl pozorován vzácně až roztroušeně, pouze na ploše A.

***Thesium linophyllum* – lněnka lnolistá; C3**

Hojně až roztroušeně se vyskytující druh teplých oblastí České republiky upřednostňující vápnitý podklad. Na sledované ploše se vyskytuje hojně v početné populaci, a to pouze v severní části plochy A, v místech znatelně rozvolněné vegetace. Jednotlivé výskyty

se objevují vzácně také na ploše B (zřejmě již z důvodu víceméně zapojeného porostu na této ploše).

***Alyssum montanum* – tařice horská; C4a**

Roztroušeně se objevující druh v teplých oblastech České republiky, zejména v kaňonovitých říčních údolích. Byl zaznamenán jako hojně roztroušený na ploše A, roztroušeně i na ploše B.

***Anthericum ramosum* – bělozářka větvitá; C4a**

Druh vyhledávající spíše bazické podklady (diagnostickým druhem společenstev severních svahů na karbonátových nebo ultrabazických substrátech převážně severních svahů svazu *Seslerio-Festucion pallentis*). Její početný výskyt na sledované ploše je soustředěn na skalce v j. části plochy A a na přilehlé louce pod skalkami na ploše B.

***Stipa capillata* – kavyl vláskovitý; C4a**

Ve studovaném území hojný až roztroušený druh po celé ploše A, na ploše B se vyskytuje pouze pod cestou.

Závěr

Zkoumaná lokalita v Praze 5 - Stodůlkách patří z přírodovědného pohledu k velmi cenným plochám na území Prahy. Důvodem bude nepochybně i bazaltový podklad, který se odpovídajícím způsobem odráží i v bohatosti květeny zdejší lokality.

Při botanickém průzkumu v závěru roku 2007 a v první polovině roku 2008 zde bylo nalezeno početné zastoupení řady vzácných a chráněných druhů. Mezi nejzajímavější nálezy patří výskyt dvou chráněných taxonů řazených podle vyhlášky č. 395/1992 Sb. v kategorii silně ohrožených: křivatce českého pravého (*Gagea bohemica* subsp. *bohemica*) a koniklece lučního českého (*Pulsatilla pratensis* subsp. *bohemica*), přičemž první z uvedených druhů se zde nachází v početné životaschopné populaci. Z chráněných taxonů byl zaznamenán ještě výskyt dvojštitku hladkoplodého proměnlivého (*Biscutella laevigata* subsp. *varia*), který v současné době znatelně ustupuje. Z dalších druhů červeného seznamu (Procházka 2001) byla nalezena záraza bílá (*Orobancha alba*), hlaváč šedavý (*Scabiosa canescens*), sesel fenyklový (*Seseli hippomarathrum*), silenka ušnice (*Silene otites*), Iněnka lnolistá (*Thesium linophyllum*), tařice horská (*Alyssum montanum*), bělozářka větvitá (*Anthericum ramosum*) a kavyl vláskovitý (*Stipa capillata*).

Významný je i výskyt zachovalých společenstev, které patří mezi tzv. naturové biotopy, konkrétně mezi „polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnitých podložích (*Festuco-Brometalia*)“ s kódem 6210, resp. úzkolisté suché trávníky (T3.3.) (Chytrý et al. 2001).

Poděkování

Za upozornění na tuto lokalitu děkuji Ing. Václavu Saifrtovi a Ing. Jiřímu Romovi z Magistrátu hl. m. Prahy.

Summary

Little rock and grassy knolls on the margin of the former brick-clay pit in Prague (suburb Stodůlky) is a significant locality of a xerotherm vegetation. Plant communities consist of dry grassland in particular (*Festucion valesiaceae*, *Cirsio-Brachypodium pinnati*), and less common rock-outcrop vegetation (*Alyso-Festucion pallentis*). Important is the

occurrence of protected species *Gagea bohemica* subsp. *bohemica*, *Pulsatilla pratensis* subsp. *bohemica* and *Biscutella laevigata* subsp. *varia*. The occurrence of other relevant species are commented too (*Orobancha alba*, *Scabiosa canescens*, *Seseli hippomarathrum*, *Silene otites*, *Thesium linophyllum*, *Alyssum montanum*, *Anthericum ramosum* and *Stipa capillata*). Phytocoenose of the dry grasslands are of enough stability (only a spread of expansive *Arrhenatherum elatius* is endangered). The promulgation of the locality in category „Remarkable Landscape Component“ is discussed.

Literatura

- Hejný S. et Slavík B. [eds.] (1988): Květena České socialistické republiky. 1. – Academia, Praha, 557 p.
- Hejný S. et Slavík B. [eds.] (1992): Květena České socialistické republiky. 3. – Academia, Praha, 542 p.
- Hradečná J. (2007): Biologický průzkum a návrh revitalizačních a managementových opatření v oblasti regionálního biocentra v k.ú. Řeporyje. – 91 p., ms. [dipl. pr; depon. in knih. les. fak. České zemědělské univerzity, Praha].
- Hrčka D. et Hrčková M. (2007): Botanický průzkum pozemku parc.č. 2181/1 v k.ú. Stodůlky v Praze-Řeporyjích. – 16 p., ms. [depon. in Magistrát hl. m. Prahy, odbor ochrany prostředí, Praha].
- Hrouda L. (1989): Křivatec český pravý - *Gagea bohemica* (Zauschn.) J.A. et J.H. Schult. subsp. *bohemica*. – Studie ČSAV, Praha, 89/10: 125-150.
- Chytrý M. [ed.] (2007): Vegetace České republiky. 1. Travinná a keříčková vegetace. – Academia, Praha, 528 p.
- Chytrý M., Kučera T. et Kočí M. (2001): Katalog biotopů ČR. – ed. AOPK ČR, Praha, 304 p.
- Kubát K., Hrouda L., Chrtek J. jun., Kaplan Z., Kirschner J. et Štěpánek J. [eds.] (2002): Klíč ke květeně České republiky. – Academia, Praha, 928 p.
- Kubíková J. (2004): Vegetace a květena chráněných území v Dalejském údolí. – Natura Pragensis, Praha, 15: 51–75.
- Kubíková J., Ložek V., Špryňar P. et al. (2005): Praha. In: Mackovčín P. a Sedláček M. [eds.]: Chráněná území ČR, svazek XII. – AOPK ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 304 p.
- Moravec J., Neuhäusl R. et al. (1991): Přirozená vegetace území hlavního města Prahy a její rekonstrukční mapa. – Academia, Praha, 200 p.
- Pacner M. (2001): Řeporyje – ohlédnutí za minulostí. Praha 5 – Řeporyje, 136 p.
- Procházka F. [ed.] (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). – Příroda, Praha, 18: 1-166.
- Slavík B. [ed.] (2000): Květena České republiky. 6. – Academia, Praha, 770 p.
- Špryňar P., Řezáč M., Sádlo J., Rieger M. et Manych J. (1998): Příspěvek k poznání pražské květeny. – Natura Pragensis, Praha, 14: 113-185.
- Vávra J., Moravec J., Škopek J., Farkač J. et Mikuláš R. (2005): Bývalá těžebna cihlářských hlín ve Stodůlkách (Praha 5) – cenný přírodní prvek uvnitř velkoměsta. – Natura Pragensis, Praha, 17: 95–128.

Adresa autora: Daniel Hrčka, Nad Štolami 467, 250 70 Odolena Voda

Příloha č. 1. Soupis zjištěných druhů rostlin.
Appendix No. 1. Check-list of plant species.

Název druhu	Plocha A	fyt. sn. 1	fyt. sn. 2	fyt. sn. 3	Plocha B	fyt. sn. 4	Stupeň ohrožení
<i>Achillea millefolium</i> agg.	+	+		+	+	+	
<i>Allium senescens</i> subsp. <i>montanum</i>	+						C4a
<i>Alyssum montanum</i>	+	+	+	+	+	+	C4a
<i>Anthericum ramosum</i>	+	+	+		+		C4a
<i>Anthoxanthum odoratum</i>						+	
<i>Anthyllis vulneraria</i>	+		+		+		
<i>Arabidopsis thaliana</i>	+						
<i>Arrhenatherum elatius</i>	+		+		+	+	
<i>Artemisia campestris</i>	+	+	+	+			
<i>Asperula cynanchica</i>	+	+	+	+	+		
<i>Avenula pratensis</i>						+	
<i>Biscutella laevigata</i> subsp. <i>varia</i>	+		+	+			C3, §3
<i>Briza media</i>					+		
<i>Camelina microcarpa</i> subsp. <i>sylvestris</i>				+			
<i>Campanula rotundifolia</i> agg.	+				+	+	
<i>Campanula glomerata</i>	+		+		+	+	
<i>Carex humilis</i>	+	+	+		+	+	C4a
<i>Carex caryophyllea</i>	+			+			
<i>Centaurea jacea</i>						+	
<i>Centaurea scabiosa</i>	+	+	+		+	+	
<i>Centaurea stoebe</i>	+	+	+	+	+		
<i>Cerastium arvense</i>			+				
<i>Chaerophyllum temulum</i>					+		
<i>Convolvulus arvensis</i>	+	+		+	+		
<i>Cornus sanguinea</i>					+		
<i>Corylus avellana</i> juv.					+		
<i>Crataegus</i> sp.					+		
<i>Crepis biennis</i>						+	
<i>Dactylis glomerata</i>					+		
<i>Daucus carota</i>					+		
<i>Dianthus carthusianorum</i>	+	+	+	+	+	+	
<i>Echium vulgare</i>	+		+	+	+	+	
<i>Erophila verna</i>	+			+			
<i>Eryngium campestre</i>	+			+			
<i>Euphorbia cyparissias</i>	+	+	+	+	+	+	
<i>Festuca rupicola</i>	+	+	+	+	+	+	
<i>Festuca valesiaca</i>	+	+		+			C4a
<i>Filipendula vulgaris</i>					+		
<i>Fragaria viridis</i>					+	+	
<i>Fraxinus excelsior</i> juv.					+	+	
<i>Gagea bohemica</i> subsp. <i>bohemica</i>	+			+			C2, §2
<i>Galium album</i>					+		
<i>Galium verum</i> s.str.	+				+		
<i>Geum urbanum</i>					+		
<i>Hieracium murorum</i>					+		

<i>Hieracium pilosella</i>	+	+	+	+	+	+	
<i>Hieracium sabaudum</i>					+		
<i>Holosteum umbellatum</i>	+			+			
<i>Hypericum perforatum</i>	+						
<i>Iris</i> sp.	+				+		
<i>Knautia arvensis</i> agg.					+		
<i>Koeleria macrantha</i>	+						
<i>Leontodon hispidus</i> subsp. <i>hispidus</i>	+				+	+	
<i>Linaria vulgaris</i>					+		
<i>Linum catharticum</i>					+	+	
<i>Lotus corniculatus</i>	+				+	+	
<i>Luzula campestris</i> agg.					+		
<i>Malus domestica</i> juv.					+		
<i>Medicago falcata</i>	+				+		
<i>Medicago sativa</i>	+		+		+		
<i>Ononis spinosa</i>					+		
<i>Orobanche alba</i>	+	+					C3
<i>Phleum phleoides</i>	+	+		+	+	+	
<i>Phleum pratense</i>	+						
<i>Pimpinella saxifraga</i>	+		+		+	+	
<i>Plantago lanceolata</i>	+		+		+		
<i>Plantago media</i>	+		+		+	+	
<i>Poa bulbosa</i>				+			
<i>Potentilla arenaria</i>	+	+	+	+	+		C4a
<i>Prunus domestica</i>					+		
<i>Pulsatilla pratensis</i> subsp. <i>bohemica</i>					+		C2, §2
<i>Pseudolysimachion spicatum</i>	+			+	+		C4a
<i>Quercus robur</i> juv.					+	+	
<i>Rubus fruticosus</i> agg.					+		
<i>Salvia pratensis</i>	+		+		+	+	
<i>Salvia verticillata</i>	+						
<i>Sanguisorba minor</i>	+	+			+	+	
<i>Scabiosa canescens</i>	+	+	+		+	+	C3
<i>Scabiosa ochroleuca</i>	+	+	+		+	+	
<i>Securigera varia</i>	+		+				
<i>Sedum acre</i>	+	+		+			
<i>Sedum spurium</i>	+	+					
<i>Seseli hippomarathrum</i>	+	+	+		+	+	C3
<i>Silene otites</i>	+	+	+	+			C3
<i>Stipa capillata</i>	+	+	+	+	+		C4a
<i>Thesium linophyllum</i>	+				+	+	C3
<i>Thlaspi perfoliatum</i>	+			+			
<i>Thymus pannonicus</i>	+	+					C4a
<i>Thymus praecox</i>	+	+	+		+	+	C4a
<i>Trifolium alpestre</i>					+		C4a
<i>Trifolium arvense</i>	+	+	+				
<i>Trifolium campestre</i>	+						
<i>Trifolium hybridum</i>	+		+		+	+	
<i>Trifolium montanum</i>	+				+		
<i>Veronica dillenii</i>	+			+			C4a